9

DISSERTATIO MEDICA INAUGURALIS,

IN QUA VETERUM MEDICORUM SENTENTIÆ DE PHRENITIDE CURANDA PROPONUNTUR,

EAM,

ANNUENTE DEO TER OPT. MAX.

Ex Auctoritate Magnifici Rectoris,

D. FRANCISCI FABRICII,
S. S. THEOL. DOCT. HUJUSQUE UT ET ORATOR. S. IN ACAD. LUGD. BAT. PROFESSORIS ORDINARII, UT ET ECCLESIÆ IBIDEM PASTORIS.

Amplissimi SENATUS *Academici Consensu, & Nobilissimæ Facultatis* MEDICÆ *Decreto,*

PRO GRADU DOCTORATUS,

Summisque in MEDICINA Honoribus & Privilegiis ritè ac legitimè consequendis,

Eruditorum Examini submittit

JOSEPHUS LETHERLAND, ANGLO-BRITANNUS.

Ad diem 5. Julii 1724. horâ locoque solitis.

LUGDUNI BATAVORUM,
Apud JOH. ARNOLD. LANGERAK,
1724.

Dno Edwards.

GULIELMO HOWARD, M.D.

THOMÆ WALLIS, M.B.

Coll. Magd. Cantabr. Socio,

MATTHÆO CLARK,

ET

MATTHÆO RAPER,

JOSEPHUS LETHERLAND.

S. D.

VObis, Amici optimi, quorum gratissimo comitatu in Academiam Lugdunensem primò introductus sum, Opusculum hoc Academicum dico; vix dignum sanè quod vos accipiatis: Id verò an melius confecisse possem, nescio; majori cum diligentiâ certè potui: Sed cùm diligentiam meam in

res magis necessarias me majori cum fructu conferre posse sentiam, ad mediocritatem tantùm aspiro: satis habens si non pejus edam opus, quàm juveni candidato condonare velit Professorum illustrium humanitas: Materiam igitur suscipio, quam sine multo labore vel sollicitudine tracto, Auctorum veterum scrinia facilè compilans, & ex variis Centonem meum non admodum curiosè contexens. Et inter Amicos quidem nostros, à quibus omnia mea consilia approbata esse velim, vos Advocatos vel Patronos meos habere cupio, qui non ignoretis quibus rationibus excusari queat hæc mea differendi indiligentia. Non autem Opusculum hoc vobis dicare volo, ut sit animi grati monumentum sempiternum, ut loqui amant nonnulli, multas enim, ut opinor, vobis gratias debebo, cum hoc leve munusculum non amplius extabit. *Kal. Juliis.* 1724. *Lugduni Batavorum.*

DIS-

DISSERTATIO MEDICA INAUGURALIS, DE PHRENITIDE.

ùm ab optimâ magiſtrâ Experientiâ nondum edoctus ſim, mihi dabitis hanc veniam, Lectores eruditi, ut propriis opinionibus & conjecturis hodie parcam, & priſcorum ſententias proponens, in illorum auctoritate deliteſcam: Neque vobis minùs gratum fore ſpero, præcocium & juvenilium opinationum loco, vetera atque graviſſima accipere præcepta, quæ vel rationibus probabilibus, vel longo uſu & Experientiâ ducti, artis noſtræ Patres atque Principes de morbi periculoſiſſimi curatione olim tradidêrunt: Illorum igitur ſententias de curandâ Phrenitide conabor hîc deſcribere; quantùm eas ex iſtis reliquiis aſſequi potero, quæ nobis quaſi tabulæ de vetuſtæ medicinæ naufragio nunc ſuperſunt.

A Mor-

Morbus de quo ſcribere inſtituo, à verbo φρένες, ut nôſtis, Græcè nomen habuit: Et quoniam id verbum apud priſcos (a) Græcos tum mentis tum ſepti tranſverſi nomen fuit commune, inde factum eſt ut initio tum mentis continuum in febre delirium, tum ſepti tranſverſi morbus acutus, communi nomine φρενῖτις appellarentur. A Platone philoſopho (b) factum eſt ut ſeptum tranſverſum nomen vetuſtum φρενῶν amitteret; quum enim is in eâ ſententiâ fuerit, ut hanc partem in corpore pro (c) ſepto poſitam eſſe cenſeret inter duas animæ partes, quas in pectore & in jecinore conſtituit; Tantùm valuit ejus in philoſophiâ auctoritas, ut exinde à poſterioribus hæc pars διάφραγμα, hoc eſt, ſeptum communiter appellata fuerit. Inde vocabulum φρένες menti proprium factum eſt, quod ei fortaſſe ſolùm per tranſlationem primò accommodatum fuerat ab hominibus priſcis qui mentem in præcordiis ſedem habere opinabantur: Et quemadmodum nomen φρένες à ſepto tranſverſo ad mentem; ſic nomen φρενῖτις à ſepti tranſverſi morbo ad mentis delirium tranſlatum eſſe veriſimile videtur. Sed de hoc Grammatici viderint; diverſæ ſunt enim ſuper hâc re ſententiæ. Certam verò morbi definitionem hic præmittere neceſſe non habebo, nam id mihi propoſitum eſt, ut quicquid reperiam in veterum ſcriptis de curandâ phrenitide id huic meo opuſculo ſine diſcrimine inſeram, quoniam de iſto malo ſcribere inſtituo, quod illi phrenitidem nominabant, ſive unum ſive etiam plures morbos iſto nomine deſignaverint. Inter illorum pleroſque qui-

(a) Φρένας ἐκάλουν οἱ ἀρχαῖοι τὸ διάφραγμα. Erotian.
ἀεὶ ὁ ποιητὴς φρένες καλεῖ τὸ διάφραγμα. Scholia Pſeudodym. in Il. π. v. 504.

(b) V. Galen. in libris de loc. affect. Cap. ubi de Septi tranſverſi morbis agit.

(c) Τὰς φρένας διάφραγμα εἰς τὸ μέσον αὐτῶν τιθέντες. Plat. in Timæo.

quidem convenit phrenitidem esse, ubi est continua in febre dementia; verùm de mali sede summâ dissensione certatum est, utpote quæ ex animi sede definiatur, & super illâ celebratissimâ quæstione quàm diversæ (d) fuerint Philosophorum sententiæ, vos minimè ignaros esse credo. Hæc autem subtiliùs persequi non est hujus loci. Siquid aliud ad explicationem dictu necessarium sit, id curationibus ipsis subtexam, quas tradere nunc aggredior.

Et utinam ab Hippocrate liceret incipere: Sed magni illius Græcæ, ut ne dicam etiam nostræ, medicinæ Parentis & Auctoris de hujus morbi curatione nullum omnino scriptum habemus, (e) teste Cælio Aureliano, locuplete vetustatis auctore. In iis tamen libris qui sub Hippocratis nomine nunc habentur, plures curandi rationes reperio. Ut in istâ priscæ medicinæ Epitome περὶ παθῶν inscriptâ, quam in usum populi, quos ἰδιώτας Græcè vocat, conscriptam fuisse constat, hæc de Phrenitide tradita sunt. ,, Ubi phrenitis occupat, primùm levis fe-
,, bris detinet, & dolor circa præcordia, magis autem
,, dexterâ ad hepar: cùm autem quartum aut quintum
,, diem attigerit, tum febris vehementior, tum dolores
,, majores fiunt, colórque biliosus redditur, & mens of-
,, fenditur: Huic ad dolorem eadem quæ in morbo la-
,, terali exhibere, (scilicet (f) quæ bilem & pituitam à
,, parte affectâ deducant, quod fit alvum per clysteres
,, refrigerantes eluendo, & exhibendo sorbitionem & po-
,, tiones acidiores quibus sputum educatur) & quâ parte
,, dolor detinet tepefacientia admovere, Alvum etiam

(d) V. librum de Philos. dogm. apud Plutarch. Galen. aut Eusebium in præp. Evangel. capite περὶ ἡγεμονικοῦ. Sext. Empir. adv. Mathemat. Cic. Tusc. Quæst. Tertull. de anim. Aurelian. Acut. I. 8. & alios.
(e) Libro de Phrenitid. cap. 12.
(f) V. curationem pleuriticorum ibi antea traditam.

„ curare, & eadem reliqua facere, excepto quod ad vinum attinet; In potum verò quicquid volueris exhibere, præterquam vinum, vel acetum cum aquâ & melle dare: Vinum utique tum in hoc morbo, tum in quibusvis aliis (*) *ubi febris est*, mente læsis minimè convenit: Caput autem multâ calidâ fovere in hoc morbo utile est; nam mollito & laxato corpore sudor movetur, & alvi urináeque viæ aperiuntur, atque æger ex oppresso levatus & quietus fit. Hic morbus oritur ex bile commotâ ubi ad viscera & septum transversum resederit. Hactenus Epitomes auctor quem Hippocratem magnum fuisse nescio; cum Chrysippi Cnidii sectâ convenire in nonnullis planè video; velut in illo celebri (g) dogmate *De venâ non secandâ;* Quippe in Pleuritide, Peripneumoniâ, Phrenitide & Causo (hoc est, ut ipse explicat febre viscera perurente) aliisque morbis omnium acutissimis de sanguinis missione ne verbum quidem ullum in hoc libello reperietis. Videtis autem quem morbum sub phrenitidis nomine describat; quod vel ex iis quæ antè dixerat satis clarè perspicitur: nam cùm in initio libelli superiorum partium morbos descripserat, ad eósque transit quæ in cavitate fiunt, sic enim illam partem Latinè significare licet, quam Græcè κοιλίαν appellat, hoc est, & (h) pectoris & abdominis regionem, quæ à faucibus ad inguina intus continetur; Morbi cavitatis, inquit hi sunt; Pleuritis, Peripneumonia, Phrenitis, Causus. Ex quo patet ab illo quidem auctore septi transversi morbum sub Phrenitidis nomine signi-

(g) V. Galenum in libris de V.S. contra Erasistratum & Erasistratæos & in lib. de curat. per V.S. (*) Sic legunt nonnulli.

(h) Κοιλίη, πᾶσα ἡ ὑπὸ τὸ διάφραγμα εὐρυχωρία καὶ ἡ τοῦ θώρακος δὲ ἐνίοτε. Erotian. idem apud Galenum notatur. Ruffus Ephesius θώρακα vocat eam regionem.

ſignificari. In libro qui de morbis tertius inſcribitur, hæc quoque de Phrenitide tradita ſunt : „ Phrenitides „ fiunt etiam ex aliis morbis: Hæc autem ſub illo malo „ patiuntur ; Septum transverſum adeò dolet, ut hujus „ regionem ne tangi quidem ſinant ; Febris accedit, „ mente alienantur, & immotis oculis aſpiciunt, & alia „ faciunt illis ſimilia qui pulmonis morbo laborant, „ quando illo quidem morbo laborantes mente alienati „ ſunt. Hos tepefacientibus humidis fovere oportet & „ potionibus præterquam vino, & ſi fieri poſſit per ſu- „ periora purgare ; per tuſſim autem & ſputum quem- „ admodum in pulmonis morbo ſurſum educere oportet; „ ſin minùs, alvum movere ut dejiciat, & præcipuè po- „ tionibus diluentibus humectare maximè prodeſt. Sic ille, ſive Polybus ut credunt nonnulli, ſive quis alius fuerit: Curationem autem cùm illâ quam ſuprà tradidi convenire, & ne hoc quidem auctore de mittendo ſanguine quicquam hîc præceptum eſſe animadvertitis: Quod quàm longè diſcrepet à præceptis Hippocratis quæ in libro de ratione victûs in morbis acutis * legimus non opus eſt ut vos admoneam. In eodem libro alibi deſcripta eſt Peripneumoniæ curatio, quam eandem phrenitidi quoque convenire perhibet. Ea verò in his præcipuè conſiſtit, ut primò caput relevetur, nequa defluxio fiat in pectus, deinde ut diluentibus & dulcibus potionibus ſolvatur, ſi quid intus eſt coagulatum, poſtea ut iis medicamentis quibus ſputa moveantur iisque ſimul quibus ducatur alvus, ſic moderata ſit curatio, ut neque per alvi aſtrictionem intendatur Febris, neque per nimiam dejectionem aliò ducatur humor, quem per ſuperiora evacuare ſatius eſſet. Hæc quidem circa Phreniti-

(*) Text. 17. Com. 4. Gal.

dis curationem præcepta ſunt in illis libris, quos ab Hippocrate magno conſcriptos fuiſſe hodie vulgò credimus.

Ab Hippocrate ut ætate ſic famâ proximus fuit Diocles Caryſtius, qui circiter Philippi vel Alexandri Magni tempora medicinam in Græciâ fecit. Hic phrenitico ſi juvenis eſſet, ſi viribus integris, ſi ſanguis abundaret, ſi vino deditus fuiſſet; ſanguinem mitti debere (i) ſcripſit; etiam poſt quartum diem, nonnullis poſt ſeptimum vel octavum. Illo quidem remedio veteres ſic ſerò uti ſolitos eſſe (k) reperio; id quod ab Ægyptiorum vetuſtâ diſciplinâ illos ſervâſſe credibile eſt, ubi ante quartam certè diem movere quidquam medicis non licuit (l); hoc autem ut ſerum auxilium à poſterioribus repudiatum eſſe ſcitis (m). Venas autem Diocles non ſolùm in brachio ſed etiam ſub linguâ ſecandas eſſe propoſuit. Utile quoque phreniticis balneum eſſe, ſi modò viribus valentes eſſent. Etiam allio ad Phrenitidem uſus eſt teſte Plinio Secundo (n), naturalis hiſtoriæ ſcriptore, (o) ideo fortè quòd cùm illud adversùs Ebrietatem valere exiſtimaret, etiam mentem phreniticis redditurum crederet, vel etiam quòd urinam ciendi vim haberet, quam illis peſſimè ſuppreſſam eſſe vidimus. Hæc de phrenitico morbo quaſi fragmenta conſervata ſunt ex illius antiquiſſimi & celeberrimi medici libris; in quibus quidem perdendis, nos magnam jacturam feciſſe, imò verò omnium pulcherrima priſcæ medicinæ monumenta perdidiſſe cenſendum eſt: nam ſi ea præcipua laus eſt, quæ ab excellentibus ingenio æſtimatoribus, & à caſtiſſimis judicibus pro-

(i) Aurel. Acut. I. 12. (k) Hippocr. lib. 3. Epidem. §. 3. Ægr. 8. Galen. Iſag. cap. 13. (l) V. Ariſtot. libris de Republicâ. (m) V. Celſ. 2, 10. 4, 6. Aurelian. paſſim. Galen. ubi ſuprà. (n) N. H. 20. 6. (o) V. Hipp. de rat. vict. in morb. acut. Text. 80. Com. 4. Galen.

proveniat, hic certè inter veteres medicos primas tulisse videtur, quem illi ipsi Athenienses, quorum ut ait Cicero, semper fuit prudens sincerúmque judicium, summo illo atque unico condecorabant Elogio: ALTER HIC HIPPOCRATES: quo majus illo tempore dari non potuit; tum enim adhuc recens erat inter Græcos illius magni viri memoria, qui, ut cum Sorano dicam, σύμπασαν τὴν Ἑλλάδα θεραπεύων ἐθαυμάσθη.

A nobis autem ad alia festinandum est, & ad eam ætatem jam transeundum, in quâ floruêrunt in Ægypto artium & medicinæ studia, sub regibus Ptolomæis literarum & artium magnis Fautoribus. Et circa hæc quidem tempora, vinum insanientibus in febre utile esse, vir magni nominis Erasistratus contra priores autores (p) affirmavit: Et haud ita multò post, ut videtur, Cleophantus id præcipuum in febribus auxilium esse (q) contendit, ejusque Sectam secuti sunt nonnulli, de quibus postea dicendum erit.

Ad Heraclidem verò Tarentinum Empiricnm nunc veniendum, cujus quamvis tempora incerta sint, tamen illum florentibus Tarentinorum opibus vixisse probabile (r) est; vigentibus itidem in Ægypto & in Asiâ literarum

(p) Aurelian. Acut. 1. 13. (q) Plin. N. Hist. Galen. Cels. 3. 14.

(r) Clericus, si rectè memini (nam dudum est quòd illius præclarum opus inspexerim) hunc Heraclidem recentiorem esse suspicatur, in eam opinionem inductus propter locum istum ubi Apollonius Mus (quem ille Apollonium istum Empiricum à Celso in præfatione memoratum esse censet) dicitur à Strabone vixisse καθ' ἡμᾶς. Sed quàm laxè illud καθ' ἡμᾶς apud Strabonem usurpetur, jamdudum à Vossio notatum est, lib. de Histor. Græc. ubi de Posidonio agit: Id non advertens eundem hunc errorem de Heraclide Erythræo & Apollonio erravit Conringius, Introduct. ad Medicinam. Neque video ubi Clericus reperiat apud Strabonem, Apollonium istum Heraclidis Erythræi συσχολαστὴν, ipsum quoque fuisse Erythræum.

rum & artium ſtudiis, in quibus locis eum Empiricæ ſectæ dogmata didiciſſe admodum veriſimile videtur. Hic autem (ſ) præcepit, ut phrenitici primò in tenebris haberentur, & ut duceretur aluus, & ut mitteretur eodem die ſanguis: Caput quoque aquâ fovendum eſſe, in quâ Laurus decocta eſſet; dein tondendum; & iterum fovendum, dein roſâ ungendum eſſe proponit: & illi poſtea Cataplaſma imponendum quod conficitur ex polline & aquâ mulſâ, adjectis etiam oleo lentiſcino, Iride Illyricâ, & Calamo aromatico; noviſſimè unguento quod peucedanum, caſtoreum & opium recipit, caput & nares impleri debere ſcribit: Veſpere decoctis papavere & ſerpyllo, ex eâ aquâ caput foveri, & ex medicamentis quæ (t) opiata recipiunt, paulum quantum ſatìs eſt mulſo dilui & potui dari jubet: Alvum autem quotidie duci debere dixit, & ægrum abſtinentiâ uti, uſque dum morbi remiſſio fiat, deinde juſculo gallinaceo & ptiſſanæ vel hordei vel oryzæ cremore, poſtea cibis variis uti. Et hæc quidem communia ſunt: Præter hæc in hoc morbo proprias quaſdam obſervationes adhiberi debere proponit. Ergo ſi ex cruditate phreniticus quiſquam eſt, huic ſanguinem mitti non oportere, ſed ejus vice purgationem ex ſcammonio utilem fore, cætera verò quæ ſuprà poſita ſunt eadem adhibenda fore; præterquam quod huic Cataplaſma non niſi benè vacuato corpore in caput imponi debere dicat. At ſi ſanguine non abundare corpus, caput verò ſolum impletum eſſe videatur, venam in fronte rectè ſecari ait. Illud etiam videndum an ex corruptione phrenitis non invadat, his enim alvum ducere

(s) Aurelian. Acut. 1. 17.

(t) Bechicum, Diaſpermaton. Diacodion. V. apud Celſ. 5. 25. Galen. lib. de Comp. med. &c.

cere & aquam liberaliùs potui dare convenit, aliquando etiam mulsum, & vinum Chium vel Rhodium primò dilutum, deinde etiam meracius exhibere. Hactenus ille nobilis Empiricus, vir bonus & simplicis veritatis amicus, cujus in arte medicâ prudentia, diligentia, fides & probitas, apud veteres autores paucis quidem verbis, at dignè tamen celebrata sunt. Animadvertitis autem opiatorum usum hoc autore primò fuisse phreniticis adhibitum; & eam quidem medicinam ab Empiricâ Sectâ nunc primùm in morbis acutis usurpatam fuisse constat; quod quamvis non sinè multo discrimine, præcipuè in hoc morbo fiat, ubi sæpe mala est in veternum propensio, tamen à (v) posterioribus usque ad (x) nostra tempora ex Empiricorum antiquâ disciplinâ, cum aliquâ quidem cautione servatum esse video: Verùm illius olim quidem celeberrimæ sectæ scripta interciderunt universa, ejúsque memoria penè extincta est, & ipsúm nomen in vituperationem abiit: nisi quod nostris demum temporibus in Sydenhamo nostro tum secta tum mores Heraclidis revixisse videantur. Quod eò libentiùs hîc commemoro, tum ut curationem quam phreniticis adhibuerit (y) Sydenhamus obiter adnotare liceat; ut qui Heraclidis exemplo & opiata & fortiores purgationes, libentiùs quidem quàm in hoc morbo nonnulli solent, videtur usurpasse: tum etiam ut quantum honorem populari nostro tribuam, testari possim; qui quidem vir simplex, antiquisque moribus medicus, in antiquorum medicorum principum consortio, juxta Heraclidem singulari probitate virum, re-

(v) Galen. &c. (x) Riverius in Praxi. Sydenham. de morb. Acut. Boerhaave. Ap. 781.
(y) Sydenh. de morb. Acut. §. 1. cap. 4.

rectè collocari videtur. Sed ex viâ digredior: Jam ad alia tempora veniendum est, & ad hominem longè diversum.

Asclepiades Magnus primus ex medicis Romanis fuit, qui nominis celebritatem aliquam adeptus est; Hic Pompeii Magni & Ciceronis temporibus vixit, hujus etiam medicus & amicus extitit; medicorum autem longè eloquentissimus, quippe cùm ab oratoriâ docendâ ad medicinam faciendam accesserit: In Philosophiâ maximè sectatus est doctrinam Leucippi & Democriti, illi fere (z) similem quam Epicurei profitebantur, & quam hodie Mechanicam appellamus. Ea enim in Italiâ tum temporis maximè (a) vulgaris fuit Philosophiæ secta. Multa verò tum in Philosophiâ, tum in medicinâ mutavit, quæ à plurimis scriptoribus memoriæ tradita sunt. Tam celebris igitur factus est, ut Antiochus Academicus, (haud certè sectæ suæ morem servans, quem oportuit in omnibus ἐπέχειν,) hunc nemini medicorum secundum esse audacter (b) pronunciaverit. Cornelius Cesus noster suo more verecundiùs eum multarum rerum autorem bonum esse (c) prædicat. Quæ verò in phrenitide curandâ maximè innovaverit, ex ipsis ejus curationibus videbitis, quas in Cornelii Celsi & Cœlii Aureliani libris hu-

(z) Ab Epicurea in nonnullis discrepavit; velut circa necessitatem, de quâ re erravit Clericus in Asclepiadis historiâ, ubi credidit Aurelianum erravisse; ut sentietis si de Leucippi & Democriti sententiis circa necessitatem consulatis Laert. in vit. Leucipp. & Democrit. Ciceronem Lucull. & libro de Fat. Sextum Empiric. adverf. Physic. pag. 577. Edit. Fabricii ut cæteros taceam.

(a) Vide illa quæ apud Ciceronem de Amafanii & Catii scriptis variis in locis narrantur, præcipuè initio lib. 4. Tusc. Quæst. Lib. quoque primo de Finib. Hor. Sat. II. 4. v. 1. &c.

(b) Apud Sext. Empiric. adv. Mathemat. (c) Celf. 4. 4.

hujusmodi fuisse scriptum est. Phreniticum in loco lucido haberi debere, & primis morbi diebus à cibo potu & somno abstineri, & ei alvum per Clysterem duci, mulsum quoque exhibendum esse, sed melle antè decocto, ne ex eo flueret alvus; & odoramentis & fomentis ex castoreo, peucedano, rutâ & aceto utendum esse dixit; vespere ut ægro daretur aqua præcepit, tum ut frictio admoveretur lenis; postero die iisdem omnibus factis exceptâ alvi ductione, vesperi ei daretur sorbitio & aqua, rursúsque frictio abhiberetur, vel etiam lenis gestatio; per hæc enim nos consecuturos ut somnus accedat. Sed crebram alvi ductionem in hoc morbo maximè vituperavit, & præcipuè sanguinis missionem, à quâ quidem sic abhorruisse dicitur, ut perinde esse dixerit sanguinem phreniticis mitti, ac si trucidentur; utique ex eo futurum esse ut æger vel in cardiacum vel in vocis defectionem incidat, vel per totam vitam perpetuâ fatuitate laboret. Et hæc curandi ratio mitior saltem; Illa verò magis anceps, quâ nonnullos ægros tractavisse fertur, quam & ipse Græce (d) φιλοπαραβόλην, hoc est, periculi plenam appellavit. Ea vero in hoc præcipue consistit, ut mulsum & vinum salsum & meracum eâ copiâ dentur, donec æger omnino ebrius ex iis fiat. Per hæc enim nos ea omnia citiùs consecuturos ait, quæ ex sorbitione & frictione speravimus; utique venarum pulsus excitabitur, & æger ex somno sanescet. In quâ curatione nescio an Cleophantum secutus sit Asclepiades, quem quidem in pluribus sequebatur (e); ipsum certè nemo ex medicis iterum temerè sequi debet: Cælius Aurelianus ille methodicæ medicinæ vaferrimus interpres hanc

(d) Cæl. Aurel. I. 15. (e) Cels. 3. 14.

hanc curationem pluribus argumentis & jocis exagitat, quæ quidem transcribere nolo; solùm unam ex ejus festivitatibus accipite; scilicet hanc medicinam ait phreniticis rectè præcipi, quum illam certè nemo sanæ mentis accepisset (f). Hæc de Asclepiadis medicinâ dicta sufficiant. Ex ejus discipulis notissimus Themison fuit, in quem & illud maledici poetæ dictum est (g),

—— —— quorum si nomina quæras,
Promtius expediam quot amaverit Hippia mæchos,
Quot Themison ægros autumno occiderit uno.

adeò ut si Poetæ fides sit, & hujus curationes non minùs videantur extitisse φιλοπαρέγβολαι. Ab Asclepiadis autem sectâ tandem descivit, & novam sectam, eámque in præceptis omnium timidissimam in senectute condidit, quæ Methodica appellata est. Phreniticos hac ratione curandos esse proponit (h): Initio morbi mulsum & sorbilia exhibere, etiam cucurbitam & poma dare; & per hyemem aceto, per æstatem aquâ quibus admixta sit rosa caput fovendum esse dicit, & tertio vel quarto morbi die aquâ & oleo, adjecto etiam hederæ vel serpylli vel menthæ succo: Et si per morbi accessionem in thorace fervor est, rosâ fovendum esse, tum etiam faciem frigidâ perfundi debere: Balneum post tertium diem utile esse scribit, si primò in solium descendat æger, deinde perfricetur, tum iterum in solium descendat, & post balneum caput rosâ perfundatur. Cùm de-

(f) Pag. 57. quem locum non capit Scholiastes: *enim* apud Aurel. ibi est *autem*, *adhibere* est *habere*, *propriam* est *phreniticam*.
(g) Juvenal. Sat. 10. (h) Aurel. Acut. 1: 16.

declinet morbus, vinum liberaliter adhibendum esse, nisi quid mali ex usu vini fieri constet, tum enim aquâ denuo per triduum vel quatriduum uti oportepit. Hæc quidem Themison præcipit, quæ ut non optima fortè, sic ea neque omnino periculosissima videtis esse remedia.

Ad Cornelium Celsum nunc venimus, elegantissimum nostrum & verè Atticum scriptorem, cujus curandi rationem malim ut ex ejus libris quàm ex meâ narratione accipiatis. (i)Videbitis autem hunc ubi primò morbi remissio vel etiam aliqua imminutio est, statim sanguinis missione, deinde alvi ductione uti, tum interposito die caput tondere, & aquâ fovere in quâ reprimentes herbæ decoctæ sint, deinde rosam adhibere, & rutam ex aceto, & medicamenta sternutationem efficientia naribus admovere, nisi si admodum imbecillus æger sit, huic enim satis esse proponit si rosâ adjecto serpyllo caput sit madefactum. Herbæ quoque muralis & solani succum, si utroque simul caput impleatur, utilem fore prædicat. Cùm se febris remiserit, frictione utendum esse, & omni studio tum nitendum, ut ægri mens ad meliora abducatur; tum verò crocinum unguentum cum irino in caput rectè dari, ex quibus sperandum erit somnum accessurum fore: Qui si ex his minimè accedat, arcessendum tum demum illis medicamentis esse, quæ papaver & hyoscyamum & alia ejusmodi recipiunt, vel intus datis, vel etiam ad caput & frontem adhibitis; eâ tamen cautione, ut ne ægrum in talem somnum conjiciamus ex quo illum excitare postea non possimus: Ad somnum etiam conferre gestationem post cibum, vel silani caden-

(i) Cels. 3. 18.

tis lene murmur, vel lecti ſuſpenſi motum. Et ſi ſanguis initio miſſus non ſit, cucurbitularum uſum utilem fore, ſi occipitio inciſo admoveantur. In potum autem aquam mulſam, hyeme quidem ad ternos cyathos, æſtate verò ad quatuor dari debere. Cibum autem infirmum, & maximè ſorbitionem in hoc morbo convenire, & eâ quidem moderatione dandum eſſe, ut neque per impletionem inſaniat æger, neque per imbecillitatem cardiacus fiat, qui quidem exitus in morbis acutis peſtiferus eſt. Hæc eſt curatio quam apud illum prudentiſſimum autorem ſcriptam eſſe reperietis.

Proximè Celſum Aretæus rectè collocari (k) videtur, is quoque ſcriptor elegantiſſimus. Ejus autem curandi præcepta hæc ſunt: Principiò quidem præcipit ut æger in tali loco collocetur, ubi mens ejus ex rebus juxta eum poſitis quàm minimam offenſionem accipiat, deinde ut primo vel ſecundo die ſanguis ex brachio mittatur; ſi verò delirium tardius accedat, tum venæ ſectionem ad ſeptimum uſque differendam fore, ultra hunc verò, illam inutilem eſſe proponit: Neque multùm ſanguinis mitti

(k) Aliter à doctiſſimis quibusdam viris ſtatutum eſt. In codice Aretæi qui multis in locis per Joſephum Scaligerum correctus, in hujus Academiæ Bibliothecâ ſervatur; adversùs Heniſchii conjecturam, qui Aretæum Plinio recentiorem eſſe credidit, hæc ad marginem ſcripta animadverti. „At vetuſtiſſimum eſſe, & florentibus Græciæ opibus vi„xiſſe, unum argumentum hoc ſatis ſit: Ionismus isque vetuſtiſſimus, „quo utitur. Nam certe diu ante Cæſariana tempora Ionismus & Do„rismus in ſcriptis deſierat. In quâ ſententiâ Voſſium fuiſſe notum eſt, cujus & is Codex poſtea fuit: Huic verò dudum à Menagio reſponſum eſt de Ionismo. Et Aretæum quidem neque vetuſtiſſimum eſſe, neque diu ante Cæſariana tempora ſcripſiſſe, uno argumento conficitur: Scilicet antidoto theriacâ notiſſimâ utitur eamque *Mithridaticam* appellat. (cap. de curat. Epilepſ.) Porrò, ut etiam illud adjiciam; Celtas Γάλλους vo-

mitti debere, nisi si delirium à septi transversi morbo fieri constet. Et cùm brevissimæ sint in hoc morbo remissiones ægri viribus per cibum quamprimum consulendum esse: Cibum autem humidum esse debere, & sorbitionem quidem utilem esse in quâ decoctæ sint herbæ ex iis quæ urinam moveant & facilè digerantur, ut sunt Satureia & Anethum & Apium. Olera quoque illa convenire quæ lenia sunt, & mollem alvum præstant, sed his omnibus circa morbi judicationem parciùs uti oportere: Si verò diutiùs trahat ægritudo, etiam illa dare quæ ex tritico fiunt, in quibus nonnunquam carnes aliquas ex imbecillissimis incoquere utile erit; verùm mulso & omnibus vinosis abstinendum esse, nisi magna imbecillitas urgeat. Capiti verò oleum acerbum vel rosam adhibere, quibus si ægri locutio deficiat, etiam hederæ vel polygoni succus adjectus sit, vel oleo in quo serpylli coma incocta sit uti; & si vehementius delirium est, oleo in quo peucedanum & spondylium decocta sint, adjecto aceto, caput implere, maximè in ipso accessionis impetu, tum etiam frigidâ caput perfundi debere: Ad furorem leniendum utile esse si posca aut aquâ in quâ conyza decocta sit, facies foveatur, deinde si cenan-

vocari scribit, quæ quidem appellatio à recentoribus Græcis est. Nam qui antiquissimis Κελτοὶ fuêre, illos Γαλάτας apud Callimachum primùm vocatos esse reperietis, auctore Spanhemio; (ad Hymn. in Delum.) quod cum iis probè consentit quæ tradit Pausanias in Atticis. Tandem à recentioribus Γάλλοι vocantur. ut apud Appianum initio Belli Hispan. (Edit. Paris. pag. 255.) Κελτοὶ ὅσοι Γαλάται τε καὶ Γάλλοι ΝΥΝ προσαγορεύονται. omnino ut apud Aretæum τῶν Κελτῶν, οἳ ΝΥΝ καλέονται Γάλλοι. Sic in parallelis minoribus qui Plutarcho tribuuntur, apud Galenum quoque de Antidotis, Callimachi Scholiasten, aliosque sexcentos ex recentioribus nomen Γάλλων invenietis, minimè verò apud vetustissimos Græcos. (V. Voss. in Catull.) Hæc certè summos illos Grammaticos & Criticos decuit animadvertisse; ut illa taceam quæ ex Aretæi medicinâ ducuntur argumenta.

œnanthino aut crocino unguento caput & nares impleantur: At ſi furor & vigiliæ vehementiùs urgeant, tum ſomnum, roſâ ſolâ aut amaracino oleo cum hederæ vel ſerpylli ſucco, vel etiam meliloti decocto, ad caput adhibitis, arceſſendum eſſe: Ad id valentius etiam eſſe, ſi papaver ex oleo decoctum Capiti imponatur, vel ſi eodem aquâ decocto, ex eâ aquâ caput & os foveatur. Valentiſſimum denique remedium fore, papaveris lacrymam fronti inducere, & illâ nares atque etiam aures implere: neque inutile eſſe pedes ex oleo leniter contrectare, & caput & aures leviter ſcalpere, quo utique facto etiam ipſæ feræ miteſcunt. Ad mentem componendam ea quoque coràm exhibenda eſſe, quibus æger quiſque pro ſuâ naturâ vel conſuetudine dum ſanus fuerat, maximè delectabatur. At ſi præcordiis vel abdomini tumor vel inflammatio ſubſit, vel etiam jecur aut lien affectum fuerit, hæc quidem Cataplaſmatibus & unguentis idoneis & cucurbitulis applicatis curanda fore; alvum quoque ſæpiùs ducendam eſſe; propter delirium etiam Crines tondere, & ad verticem admotâ cucurbitulâ, ſanguinem inde detrahere prodeſt, ſic tamen ut levis cucurbitula, Græci κούφην appellant, inter ſcapulas priùs applicetur: Si nauſeâ ſtomachus laboret, Abſinthii ſuccum dari debere; ſi verò ardore tentetur, tum lac cum aqua temperatum dari, & ſi ſitis magna & ardor vehementior ſit, etiam aquam frigidam, ſed parvâ tamen copiâ exhibendam. At ſi in cardiacum incidat æger ejus imbecillitati per vinum celeriter ſuccurrendum eſſe: qualem quoque medicinam, ut id obiter adnotem, iis quibus ſub febre & delirio alvus ſoluta eſſet, olim ab Hippocrate præceptam eſſe reperio (l). Et ſi denique morbus in longinquitatem producatur

(l) Lib. de rat. vict. in morb. acutis. Text. 34. Comm. 4. Galen. (οἰνώδεστερ.)

catur, & in præcordiis nullus tumor ſubſit, caput verò ſolum affici videatur, tum ſæpius lavandum corpus, & caput imprimis perfundendum fore ait. Sic ille luculentus auctor, qui ex omnibus veteribus, ſi fortè Cælium Aurelianum excipiatis, & varios caſus qui ægrotantibus incidunt, & illorum curationes ſubtiliſſimè tradidiſſe cenſendus eſt. Hæc quidem de Aretæo, ejuſque curandi ratione dicta ſufficiant. Et jam videor mihi curriculi mei menſuram confeciſſe; illorum utique ſententiis hucuſque comprehenſis, qui ad medicorum veterum Claſſem priorem referri poſſe videntur: * Reſtant autem ex Latinis quidem Cælius, ejuſque æmulus Octavianus vel Theodorus, ex Græcis, Galenus & cuncti poſteriores; ut de Arabibus taceam, quorum quantus ſit numerus adhuc ignoro. Sed ſi omnia perſequi vellem, extra illos fines longius excurrendum eſſet, quibus Exercitationes hujuſmodi concludi debent: Ergo hic tandem conſiſtam; & pro corollario opuſculi, phrenitidis curationem illam ſingularem vobis proponam, quam in noſocomio quodam alicubi factam fuiſſe Poetæ fingunt (m):

Κοινῇ πὰρ κλισίῃ ληθαργικὸς ἠδὲ φρενοπλὴξ
Κείμενοι, ἀλλήλων νοῦσον ἀπεσκέδασαν.
Ἐξέθορε κλίνης γὰρ ὁ τολμήεις ὑπὸ λύσσης
Καὶ τὸν ἀναίσθητον παντὸς ἔτυπτε μέλους.
Πληγαὶ δ' ἀμφοτέροις ἐγένοντ' ἄκος· αἷς ὁ μὲν αὐτῶν
Ἔγρετο, τὸν δ' (n) ὕπνου πουλὺς ἔειψε κόπος.

Re-

(m) Anthol. Græc. p. 95. Edit. Brodæi.
(n) ἐς ὕπνον. Brodæus.
(*) Cælius Aurelianus Acut. I. 9. Octavianus Horatian. vel Theodor. Priſcian. initio lib. Secundi. Galen. in Iſagoge, & in Meth. medend. &c. Quid verò Gariopontus habeat neſcio, nam illius libros nunquam vidi.

C

Reliquum eſt, ut ſi quod erratum in hoc commentariolo ſit admiſſum, veniam ejus à vobis impetrem; quam me faciliùs habiturum ſpero, ſi cognoſcatis, me peregre redeuntem librorum meorum ope deſtitui, & multa quæ in præſens propoſitum olim commentatus ſum, nunc fere memoriter ſcribere coactum eſſe.

F I N I S.

